

bilimger.kz

Республикалық білім және ғылым порталы
<https://bilimger.kz>
ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі тіркелген — Күәлік нөмірі:
KZ45VPY00102718

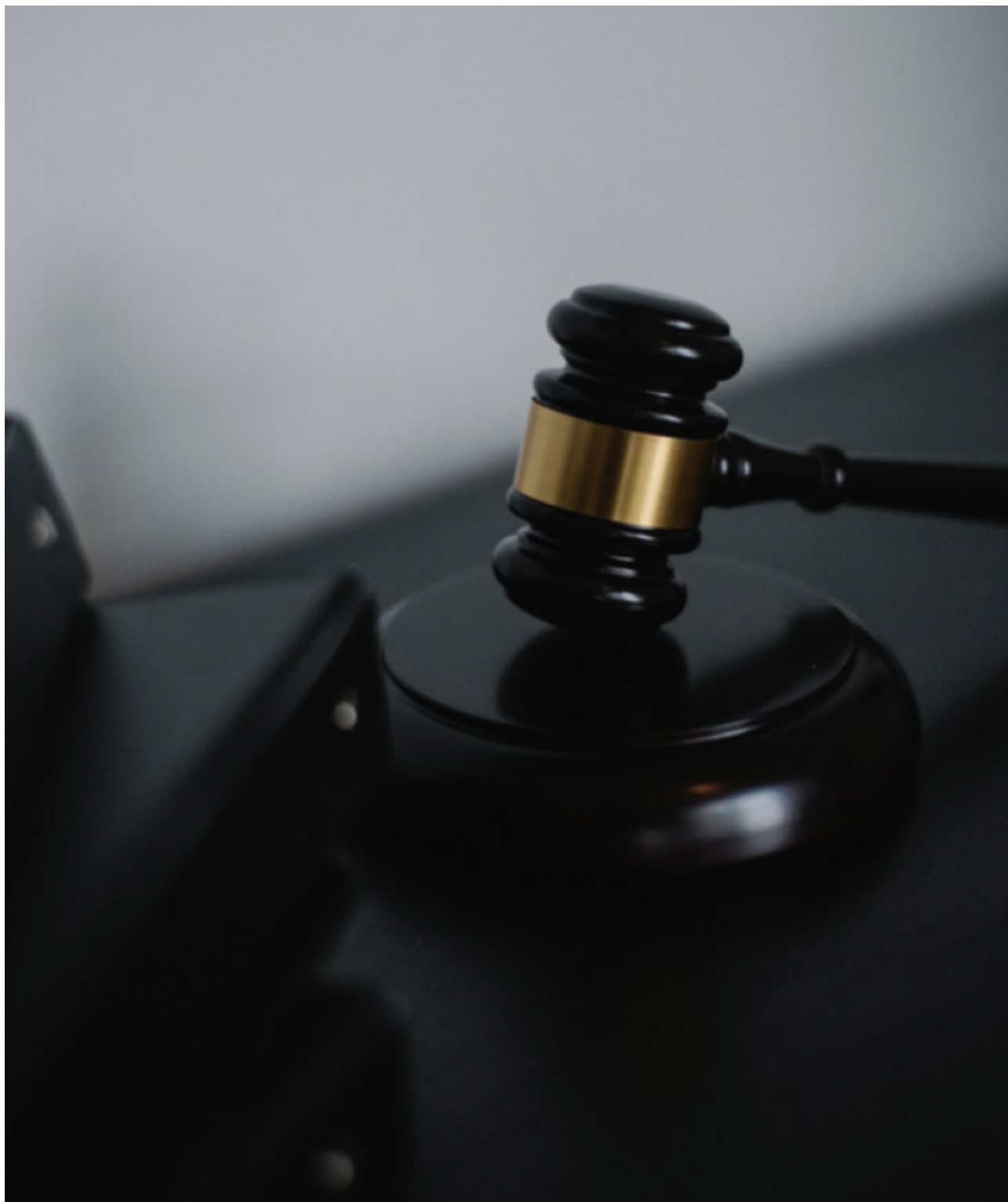
2023

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Комментарийге ренжідіңіз бе? Сотта қалай дәлелдеуге және өтемақы алуға болады?

ЖАРИЯЛАНДЫ
05.12.2023

СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/147690/>

Көптеген адамдар интернет еркін және заңмен реттелмеген аймақ деп қателеседі. Алайда, Қазақстан заңнамасы интернетте жасалған қорлау үшін жауапкершілікті көздейді.

Егер сіз интернетте өз атыңызға қиянат жасасаңыз, сондай-ақ ар-намыс пен қадір-қасиетке нұқсан келтірсеңіз және кейбір жағдайларда іскерлік беделге нұқсан келтірсеңіз, онда сіз мынаны білуіңіз керек.

«Қылмыстық кодекстің 131-бабына сәйкес қорлау, яғни басқа адамның ар-намысы мен қадір-қасиетін әдепсіз түрде білдірілген, көпшілік алдында немесе БАҚ немесе телекоммуникация желілерін, оның ішінде Интернетте пайдалану арқылы жасалған қорлау 200 АЕК (690 мың теңге) мөлшерінде айыппұл салуға не түзеу жұмыстарымен немесе қоғамдық жұмыстарға тарту мерзіміне жазаланады сағат 180-ге дейін», — дейді заңгер.

Сонымен қатар, Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекстің 73-3-бабына сәйкес, Ар-намыс пен қадір-қасиетке нұқсан келтіретін, көпшілік алдында немесе БАҚ немесе телекоммуникация желілерін пайдалана отырып жасалған көрінеу жалған мәліметтерді тарату:

жеке тұлғаға 180 АЕК (621 мың теңге) мөлшерінде айыппұл немесе 20 тәулікке әкімшілік қамаққа алу;

лауазымды тұлғаға-650 АЕК мөлшерінде айыппұл (2,2 миллион теңгеден астам) немесе 25 тәулікке қамауға алу.

2023 жылғы 7 сәуірдегі АЕК мөлшері 3450 теңгені құрайды.

Өзіңізді қалай қорғауға болады?

Қорлау жеке сипаттағы істерге қатысты екенін түсіну маңызды. Бұл қылмыстық істі жәбірленушінің шағымы негізінде ғана қозғауға болатындығын білдіреді. Мысалы, прокурор немесе полиция қызметкерлері жәбірленушінің құқықтарын қорғауда бастама көтере алмайды.

«Жәбірленуші барлық дәлелдерді ұсынуы керек. Ол үшін құқық бұзушылық фактісін тіркеу қажет. Бұл әдетте скриншот немесе экран бейнесі арқылы жасалады. Бұл дәлелді нотариус куәландыруы керек. Өтініш бойынша нотариус дәлелдемелерді тексереді, ақпаратты құжаттайды: мәтінді басып шығарады, суретке түсіреді немесе экранның скриншоттарын жасайды, сурет қосымшаларымен дәлелдемелерді тексеру хаттамасын жасайды», – дейді заңгер.

Кейін адвокат филолог-сарапшыға немесе лингвистке жүгінуді ұсынады, ол мәлімдемелер бойынша қорытынды жасайды, мысалы, хабарламаның шынымен қорлайтын сипаты бар ма. Сот мәлімдемені жәбірленушінің моральына емес, жалпы қабылданған нормалар тұрғысынан бағалайтынын ескеру маңызды.

Адвокат Таир Назханов талап қою алдында хабарламаны келесі критерийлер бойынша бағалауды ұсынады:

Мәліметтерді тарату. Яғни, интернетте жариялау, көпшілік алдында сөйлеу және т.б. Шындыққа сәйкес келмеу.

Бұл адамның ар-намысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіретін ақпарат, яғни олар азаматтың ар-намысын, қадір-қасиетін немесе іскерлік беделін қоғамдық пікірде немесе жеке азаматтардың, заңды тұлғалардың пікірінде заңдарды, мораль нормаларын, әдет-ғұрыптарды сақтау тұрғысынан төмендетеді.

Бұл белгілі бір тұлға туралы немесе оны анықтауға болады.

Мәліметтер құндылық ретінде емес, фактілер ретінде ұсынылған.

Сізді қорлаған жағдайда қандай өтемақы алуға болады?

Заңгер Данияр Байғабатов атап өткендей, алдымен құқық бұзушының кінәсін анықтау арқылы қорлау және моральдық зиян келтіру фактісін дәлелдеу қажет. Бұдан әрі жәбірленуші өз құқықтарын қорғау үшін, атап айтқанда моральдық немесе материалдық залалды өндіріп алу үшін азаматтық сотқа жүгінуге құқылы.

«Моральдық зиян талап арыз беру арқылы беріледі. Жәбірленуші өзіне келтірілген зиянды дәлелдеуге тиіс, онда моральдық зиянның сомасы дербес белгіленеді. Сот барысында ол өзіне қандай моральдық және моральдық азап шеккенін дәлелдеуі керек. Әрі қарай сот дәлелдемелерді ескере отырып, соманы белгілейді. Алайда, қорлауға жол берген жауапкер де жәбірленушінің дәлелдеріне қарсылық білдіруге құқылы. Процесс азаматтық сот ісін жүргізуде шешіледі. Ар-намыс пен іскерлік беделді қорғау ұғымы бар екенін ескерген жөн. Бұл сотқа қойылатын жеке талап. Судья БАҚ-та немесе әлеуметтік желілерде қорлау жариялаған адамды тиісті өтемақы төлеуге міндеттеуге құқылы», — деп қорытындылады ол.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.